

folkets politiske rettgrunnlag, så vårt fedreland' seirens stund' ved myndighet kan tre fram og hevde sin nasjonale frihet.

Det norske Stortings president står sammen med Konge og Regjering i denne kamp. Like ens sjefene for Norges hær og orlogsflåte.

Endelig uttalte kongen og regjeringen håpet om «at ingen nordmann vil svikte vår frihets sak».

Oppropet gjorde det med all tydelighet klart at kongen og regjeringen ikke ville godkjenne noe arrangement med okkupasjonsmakten. Krigen fortsatte. Forsvarssjefen, general Ruge, hadde i tilslutning til Kongens og regjeringens opprop erklært:

«Det første avsnitt i vår strid for friheten er forbi, vi går en svart tid i møte nå, i et hærtatt land. Men krigen fortsetter på andre fronter, — nordmenn er med i strid der. Den dag kommer da dere atter kan reise hodet.»

Kapitulasjonen av 6. divisjon i Nord-Norge forandret heller ikke noe ved den politiske avgjørelsen om å fortsette krigen. Kapitulasjonen ble undertegnet 10. juni av oberst Buschenhagen og oberstløytnant Roscher-Nielsen. Den første paragrafen lød:

«Samtlige norske stridskrefter legger ned våpene og skal ikke gripe til våpen igjen mot det tyske rike eller dets allierte så lenge den pågående krig varer.»

Ruge, som ble igjen i Norge, ga til kjenne at bare de norske stridskrefter som befant seg i landet, hadde kapitulert, dvs. 6. divisjon og noen andre, mindre enheter. Kapitulasjonsdokumentet ga de yrkesmilitære en mulighet til enten å forplikte seg med sitt æresord i den første paragrafens betydning, eller å gå i krigsfangenskap. De yrkesmilitære fra 6. divisjon gjorde alle bruk av den første muligheten. Bare forsvarssjefen valgte krigsfangenskap.

At kapitulasjonen den 10. juni ikke var en kapitulasjon av alle norske stridskrefter, går forresten fram av formuleringen som sa at «samtlige norske stridskrefter» nedla våpene. I det opprinnelige tyske utkast til kapitulasjonsdokumentet fra 9. juni, het det: «De norske stridskrefter på land, til sjøs og i luften legger ned våpnene». 10. juni om formiddagen ble det sendt en melding fra Oslo fra Dietls hovedkvarter, hvor det het:

«Såvidt man til nå har oversikt, legger forhandlingene avgjørende vekt på at krigen vedvarer, trass i at kampene i Norge blir innstilt. Dette blir understreket ved at de norske luft- og sjøstridskrefter har forlatt Norge sammen med de allierte.»

10. juni om kvelden lot man fra tysk side formuleringen «de norske stridskrefter på land, til sjøs og i luften» falle, til fordel for den uspesifiserte formuleringen «samtlige norske stridskrefter».

H. D. Lock:

Quisling, Rosenbergs og Terbovens

Møtet hos Biskop Berggrav

Regjeringens beslutning om å gå i eksil utløste et «sjokk» i Oslo. Følelsen av å være forlatt og tvil om avgjørelsens visdom spredte seg. Proklamasjonen om at krigen skulle fortsettes, dømte folk til politisk passivitet i det okkuperte landet. Den nasjonale viljen til selvhevdelse var ikke mindre hos befolkningen i det okkuperte Norge enn den var hos regjeringen. Men under en okkupasjon syntes det vanskelig å hevde seg gjennom passivitet. Passiviteten hadde gjort veien fri for hjemlige og tyske nasjonalsosialister. Men det gjaldt — for å bruke Christensens ord — å ordne «på mange områder... vårt eget på vår egen vis». Og denne viljen gjorde et arrangement med okkupasjonsmakten nødvendig. Slik som omstendighetene var, måtte Høyesterett drøfte den nye situasjonen og få avklart dens juridiske forhold. 11. juni sammenkalte Paal Berg-Høyesterett til et plenums møte. Bare en av dommerne, Rivertz, fant det forsvarlig å sammenkalle stortinget og å danne en ny regjering. Han mente at denne regjering kunne slutte separat fred med Tyskland, og at man bare på denne måten kunne forhindre nye skritt fra Quislings side. Alle de andre dommerne talte imot — og hevdet at man ikke måtte la seg skremme av Quisling. Han ble brukt som busemann av tyskerne. For øvrig hadde Terboven ikke krevd noen ny regjering. Det ble henvist til Nederland hvor forvaltningen ble opprettholdt av departementenes ekspedisjonssjefer. Men framfor alt ble det hevdet at et storting i et okkupert land var forfatningsstridig uten kongens og regjeringens nærvær. Man kunne snarere møte den forandrede situasjon med en personal-utvidelse av administrasjonsrådet. Thomas Bonnevie sammenfattet situasjonen med å erklære at Norge var en makt som førte krig så lenge England førte krig, og dermed hadde «retten til å være okkupert», dvs. til å bli behandlet etter Haager landkrigsreglementet. Det rettslige problem som kongens fravær representerte, løste dommerne ved å henvise til kongens proklamasjon fra 9. juni. Formålet med hans fravær var «å verne vår selvstendighet». 11. juni aksepterte Høyesterett kongens og regjeringens politiske avgjørelse, men en formell beslutning ble ikke fattet.

Samme dags ettermiddag møttes samtlige av administrasjonsrådets medlemmer med de fire store politiske partiers fellesutvalg i Høyres Hus. Fellesutvalget var blitt nedsatt 30. mai og besto av Bærøe, Getz og Smitt Ingebretsen fra Høyre, Evenrud og Valen fra Venstre, Alfred Madsen, Volan og Øisang fra Arbeiderpartiet, og Holten, Moseid og Trædal fra Bondepartiet. Også Paal Berg var til stede ved møtet i Høyres Hus. Meningene var delte, men til slutt lyktes det likevel partiene å formulere en felles tillitserklæring til administrasjonsrådet:

«Krigen i Nord-Norge er slutt, og landet vårt er igjen en forvaltningsmessig enhet. Dermed blir Administrasjonsrådets virke utvidet til å omfatte hele landet.»

100879

NB Slå dem!